

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-183-193>

УДК 378.147: [37.011.3-051:78

Лабунець Віктор Миколайович,

професор кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Карташова Жанна Юрївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

gitaraclassic@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО КЕРІВНИЦТВА УЧНІВСЬКИМ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИМ КОЛЕКТИВОМ

Анотація. У статті досліджено проблему формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до організаційно-педагогічної діяльності в учнівському інструментальному колективі. Суспільство двадцять першого століття чекає на вчителя, який володіє системою професійних знань і умінь, вміє підтримувати рівень психолого-педагогічної та фахової підготовки з новітніми досягненнями і науково-педагогічними дискусіями на національному та світовому рівнях, прагне до постійного саморозвитку та самовдосконалення, тобто є готовим до педагогічної діяльності. Виявлено й обґрунтовано критерії та показники сформованості готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до організаційно-педагогічної роботи в учнівському інструментальному колективі (мотиваційно-пізнавальний, когнітивно-операційний, творчо-діяльнісний, емоційно-вольовий критерії). У процесі дослідження визначено, що ефективність формування фахової підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до організаційно-педагогічної роботи в учнівському інструментальному колективі та її теоретико-методичне обґрунтування може здійснюватися за таких основних педагогічних умов, а саме: послідовне мотиваційне вдосконалення навчальної діяльності студентів в ансамблевому класі; формування виконавської культури як основи готовності до інструментально-виконавської діяльності; застосування індивідуального підходу до формування в студентів виконавського стилю педагогічного керівництва учнівським інструментальним колективом; систематичне залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до різних форм концертно-виконавської діяльності; інтеграція різновидів музично-виконавської

діяльності студентів; оптимальне поєднання теоретичного та практичного досвіду студентів з проекцією на практичну роботу з учнями; опора на метод активізації виконавської практики. Визначено структуру готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до організаційно-педагогічної діяльності в учнівському інструментальному колективі, що передбачає наявність таких компонентів: мотиваційного (відповідальність за виконання завдань), орієнтаційного (знання й уявлення про особливості й умови діяльності, вимоги до особистості), операційного (володіння способами та прийомами діяльності; необхідними знаннями, уміннями, навичками; процесами аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення), вольового (самоконтроль, уміння керувати діями, з яких складається процес діяльності), оцінного (самооцінка власної підготовки та її відповідності процесу вирішення професійних завдань).

Ключові слова: готовність; структура готовності; учнівський інструментальний колектив; інструментально-виконавська діяльність; ансамблеве музикування; ансамблева компетентність.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Одним із дієвих засобів виховного впливу в інструментально-виконавському класі закладу вищої освіти є колективне музикування, яке виховує в студентів такі якості, як відповідальність, ініціативність, самоаналіз, саморегуляція, толерантність. Саме зростаючий попит молоді на застосування різних інструментів в колективному музикуванні зумовив появу найрізноманітніших за складом ансамблів у закладах загальної середньої освіти та закладах початкової мистецької освіти. У зв'язку з цим у музичних керівників таких колективів виникла потреба забезпечити належні умови для повноцінного функціонування освітнього процесу та якісного розвитку виконавської майстерності учасників інструментальних ансамблів. Для вирішення цих складних проблем необхідні висококваліфіковані педагоги, які, створюючи колективи з високим рівнем виконавської майстерності, сприяли б естетичному вихованню учнів засобами музичного мистецтва.

Зазначені тенденції освіти підсилюють значення викладання мистецьких дисциплін, зокрема інструментально-виконавських, як вагомого чинника виховання творчої особистості. Необхідність переорієнтації освітнього процесу на розвиток індивідуальності учня передбачає відповідне переосмислення позиції вчителя музичного мистецтва як керівника учнівського інструментального колективу. Зазначимо, що готовність до керівництва колективним дитячим музикуванням є важливою складовою професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, адже в шкільній практиці переважають саме групові форми музичних занять. Отже, поряд із знанням змісту предмета, методики його викладання, перед вчителем музичного мистецтва постають завдання створити максимально сприятливі умови в учнівському

колективі для розвитку інструментально-виконавських умінь та навичок кожного учня, його самореалізації у творчій атмосфері співпраці, взаєморозуміння та довіри.

Однією з важливих якостей вчителя музичного мистецтва, умов його успішності як професіонала є готовність до керівництва учнівським інструментальним колективом. В сучасних умовах якість мистецької освіти залежить не тільки від обсягу фактичних знань, умінь та навичок, а й від розвитку особистості, індивідуальних здібностей, пізнавальної активності, творчого й критичного мислення, самостійності, відповідальності, від рівня оволодіння фаховими компетентностями. Ось чому на часі переосмислення пріоритетів вищої мистецької освіти, формування нових концептуально-методологічних основ освітньої діяльності, необхідність парадигмального зрушення в розумінні цілей, завдань, змісту, шляхів її організації та реалізації. Необхідність розв'язання цих аспектів підтверджуються й практикою.

Ансамблева компетентність вчителя музичного мистецтва – це здатність до орієнтації в різних ситуаціях музично-виконавської взаємодії, що виявляється у розмірності й адекватності агогічних, динамічних, метро-ритмічних намірів партнерів, ідентичності їх інтонаційно-синтаксичної, артикуляційної, віртуозно-технічної культури в кожному конкретному мікроепізоді ансамблевої партитури, на кожному її часовому відрізку, та у відповідності їх емоційних станів. Структурні компоненти ансамблевої компетентності – відчуття ансамблю, комплекс знань, вмінь та навичок – складають основу для проявів інтуїції й процесів антиципації в музично-виконавській взаємодії.

Узагальнення даних сучасних наукових досліджень та досвіду учителів музичного мистецтва показало, що й сьогодні учні шкільного віку відчують значний інтерес до участі в музичних інструментальних колективах, що обумовлено їх потребою в творчому самовираженні, тяжінням до неформального спілкування, пошуку шляхів самореалізації та підвищення престижу в своєму оточенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблеми знайшла відображення в багатьох дослідженнях, які розкривають її педагогічні й психологічні сторони. В основному це сфера вдосконалення спеціальної підготовки: розвиток музичних здібностей і формування музично-виконавських умінь студентів (Е. Курішев, В. Муцмахер, Г. Ципін, О. Шульпяков); удосконалення професійної готовності (О. Апраксіна, Л. Арчажнікова, Т. Корольова, Г. Падалка, Л. Рапацька та ін.); виховання творчих якостей музикантів і підготовки до творчої діяльності (Я. Бірзкопс, І. Одінокова, Т. Шевченко та ін.); організації педагогічної й виконавської практики (Н. Біла, Л. Пічугіна, К. Тюребаєва).

У сучасній психолого-педагогічній літературі поняття готовність до виконання професійної діяльності вживається в різних значеннях. Зокрема, готовність як психологічний феномен досліджували М. Дяченко, Л. Кандибович, М. Левітов, В. Моляко, О. Проскура, В. Пушкін, А. Пуні та ін. Дослідженню готовності до різних видів педагогічної діяльності приділено увагу в працях А. Деркача, Г. Костюка, А. Петренка, В. Сластьоніна, В. Щербини та ін. Значну кількість досліджень присвячено професійній готовності фахівців (К. Волкова, І. Гавриш О. Козлова, В. Курок, О. Семенов, Л. Сущенко та ін.).

За визначенням Л. Кондрашової, професійна готовність є не лише результатом, але й метою професійної підготовки, початковою та основною умовою ефективної реалізації

можливостей кожної особистості. Вчена зазначає, що основою професійної готовності є морально-психологічна готовність, яка становить складні особистісні утворення, що забезпечують ефективність педагогічної роботи у майбутніх учителів [4].

А. Линенко розглядає готовність як цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну й вольову мобілізаційність суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [5].

Г. Троцько вважає, що готовність майбутніх учителів до виховної діяльності – це цілісне, складне, особистісне утворення, що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, уміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самовдосконалюватися [11].

Окремі аспекти підготовки вчителя музичного мистецтва до організації та керівництва учнівськими музично-інструментальними ансамблями вивчалися Б. Бриліним, О. Горбенко, М. Малаховою, І. Мариніним, Л. Паньків, Т. Пляченко, Я. Сверлюком, М. Филипчуком та ін. Нині актуалізувались дослідження проблеми формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до діяльності за фахом (К. Завалко, І. Хомич, Н. Чорна, П. Харченко та ін.), у тому числі до діяльності диригента і керівника учнівського музичного ансамблю чи хору (Бі Цзінчен, Ю. Лошков, Ма Сюй, Г. Макаренко, В. Плужніков, Цао Хункай та ін.).

Однак означену проблему вивчено поки що недостатньо глибоко і різнобічно. Зазвичай до фокусу теоретичного аналізу потрапляють питання художнього репертуару й організаційної роботи з ансамблем, деякі технічні труднощі диригування оркестром та процесу розучування музичних творів. Водночас дослідники приділили мало уваги психологічним аспектам діяльності учнівського музично-інструментального ансамблю. Спеціального вивчення поки що не дістали питання педагогічного спрямування процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до диригентсько-інструментальної діяльності, не досліджено дидактичні та виховні властивості різних форм і методів колективного інструментального музикування учнів та студентів. Поза дослідницькою увагою залишаються специфічні властивості різних видів інструментального ансамблю та їх музично-освітній потенціал.

Таким чином, у сучасній теорії та практиці музичної освіти спостерігається низка *суперечностей*, що стосуються готовності вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівським інструментальним ансамблем, а саме між: високим соціально-культурним потенціалом інструментально-ансамблевого музикування дітей та незадовільним станом теоретичної дослідженості даного виду діяльності; необхідністю всебічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вирішення завдань художньо-естетичного виховання дітей засобами колективного музикування.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – визначення та висвітлення особливостей формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівським інструментальним колективом.

Завдання статті: шляхом аналізу психолого-педагогічних джерел визначити сутність «готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівським інструментальним колективом», висвітлити актуальність підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до інструментально-виконавської діяльності з учнями закладу загальної середньої освіти, окреслити основні педагогічні умови формування фахової підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівським інструментальним колективом.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Психолого-педагогічні аспекти формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівськими інструментальними колективами є закономірним відображенням тих суперечностей, що виникають між зростаючими вимогами до якості фахової підготовки студентів й усталеною практикою навчання у ЗВО.

Розглядаючи готовність як передумову виконання будь-якої діяльності, вчені визначають її як активодіючий стан особистості, що віддзеркалює зміст поставленого завдання та умови його виконання. Такими умовами дослідники вважають ступінь складності завдань, новизну і проблемний характер, обставини діяльності (умови, ситуація), особливості її стимуляції, мотивацію і прагнення до досягнення результату, оцінку вірогідності його досягнення, самооцінку власних можливостей, попередній досвід переживань нервово-психічних станів, здатність до самоконтролю й саморегуляції стану готовності.

У науковій літературі значну увагу приділено конкретним видам готовності: до організації дитячого колективу (Р. Божбанова), професійного самовизначення (М. Ретивих), професійного саморозвитку (Г. Ільїна), виховній роботі в школі (Т. Таскаєва) та ін. Більшістю дослідників готовність особистості до певного виду діяльності розглядається в єдності трьох складових її компонентів: змістового, процесуального та мотиваційно-цільового (В. Серіков; О. Дмитреєва та ін).

На думку В. Моляки, структура готовності є динамічним утворенням, закономірності будови якої визначаються предметним змістом конкретного виду діяльності. Використовуючи в якості методологічної установки концепцію системного підходу, вчений формулює психологічну готовність як складне особистісне утворення, як багаторівневу й багатосарову систему якостей і властивостей, що у поєднанні дозволяють певному суб'єкту більш чи менш успішно виконувати конкретну діяльність [8].

С. Ніколаєнко відносить структуру ситуативної професійно-педагогічної готовності до типу функціональних структур, що виникають та ідентифікуються не самі по собі, а у нерозривному зв'язку із структурою зовнішньої взаємодії [1].

Л. Гусейнова характеризує готовність до інструментально-виконавської діяльності як складне особистісне утворення, як домінуючий стан особистості, що характеризується позитивною установкою на інструментально-виконавську діяльність, загальною та спеціальною освіченістю, виконавською культурою і виконавськими якостями, що продуктивно реалізуються в цій активній діяльності [1, с. 163].

Ансамбль (з французької *Ensemble*) перекладається буквально – «разом». У музичній енциклопедії поняття «ансамбль» трактується як спільність, сумісність, загальна погодженість, взаємна відповідність, струнка повнота; як явище мистецтва, що складається з окремих, інколи різноманітних частин, що утворюють гармонійне ціле [11, с. 142].

В українській музичній енциклопедії даний термін тлумачиться як: мистецький колектив виконавців, які виступають разом; музичний твір для здебільшого академічних, вокальних, інструментальних чи вокально-інструментальних ансамблевих виконавців, переважно камерного складу. До поняття «ансамбль» в даній енциклопедії також відносять спільне виконання твору кількома виконавцями; злагодженість спільного виконання твору кількома чи кільканадцятьма музикантами і процес спільного музикування двох і більше музикантів-інструменталістів [3]. Тобто поняття ансамблю як сукупності виконавців, й ансамблеве музикування як процес виконання в даному формулюванні не відокремлюються й подаються як тотожні.

Рівень готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівськими інструментальними колективами залежить від ступеня інтеграції всіх структурних компонентів, розуміння важливості й необхідності майбутньої професійної діяльності. Результативності формування готовності значною мірою сприятиме активізація творчих сил студентів, створення відповідного мотиваційного середовища та необхідних педагогічних умов.

У зв'язку з цим більшістю дослідників визначається структура готовності, що передбачає наявність таких компонентів: мотиваційного (відповідальність за виконання завдань), орієнтаційного (знання й уявлення про особливості й умови діяльності, вимоги до особистості), операційного (володіння способами та прийомами діяльності; необхідними знаннями, уміннями, навичками; процесами аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення), вольового (самоконтроль, уміння керувати діями, з яких складається процес діяльності), оцінного (самооцінка власної підготовки та її відповідності процесу вирішення професійних завдань).

На основі теоретичного аналізу проблеми та вивчення педагогічно-виконавського досвіду нами виділені педагогічні умови, які, на нашу думку, є необхідними для процесу формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівськими інструментальними колективами, а саме:

- послідовне мотиваційне вдосконалення навчальної діяльності студентів в ансамблевому класі;
- формування виконавської культури як основи готовності до інструментально-виконавської діяльності;
- застосування індивідуального підходу до формування в студентів виконавського стилю педагогічного керівництва учнівським інструментальним колективом;
- систематичне залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до різних форм концертно-виконавської діяльності;
- інтеграція різновидів музично-виконавської діяльності студентів;
- оптимальне поєднання теоретичного та практичного досвіду студентів з проекцією на практичну роботу з учнями;
- опора на метод активізації виконавської практики.

Інструментально-виконавська підготовка є однією зі складових частин загального процесу професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва як керівника учнівського інструментального колективу реалізується в процесі систематичної роботи, що включає такі основні етапи:

- сприйняття музичного образу музичного твору;
- виконання інструментально-технічних вправ;
- здійснення репетиційної роботи над інтонаційними, метро-ритмічними, художньо-виконавськими труднощами в інструментальному творі;
- відпрацювання інструментально-ансамблевих навичок в процесі роботи над художньо-виразним виконанням музичного твору;
- створенням творчої концепції, яскравого художньо-музичного образу.

Критеріями та показниками готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до здійснення керівництва дитячим інструментальним колективом колективом визначаємо:

– *мотиваційно-пізнавальний критерій*, який дає змогу виявити міру мотиваційної спрямованості майбутніх учителів музичного мистецтва. Показниками цього критерію є вияв інтересу до своєї професії, здатність бути організатором, керівником учнівського колективу; розуміння специфіки професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, керівника дитячого колективу; здатність до оцінки та самооцінки.

– *когнітивно-операційний критерій*, що визначає ступінь сформованості професійних знань майбутнього вчителя музичного мистецтва, спроможність бути керівником учнівського інструментального колективу. Показники: усвідомлення ролі та можливостей керівника в організації колективного музикування учнів; наявність індивідуально-психологічних якостей та психолого-педагогічних здібностей як керівника інструментального колективу; сформованість знань, умінь та навичок щодо керівництва дитячим інструментальним колективом.

– *творчо-діяльнісний критерій*, який характеризує рівень засвоєння художнього репертуару й здатність вивчити його з учнівським інструментальним колективом. Показники: вільне оперування музичним матеріалом; вияв організаторських здібностей, умінь визначати форми та методи репетиційної роботи у конкретній ситуації.

– *емоційно-вольовий критерій*, що дає змогу визначити здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва створювати позитивну атмосферу, емоційно впливати на аудиторію, контролювати власні емоційні почуття (витримка, концентрація й розподіл уваги в процесі музично-творчої роботи), володіти способами та прийомами міжособистісного спілкування.

Основними методами інструментально-ансамблевого навчання студентів визначаємо отримання майбутнім вчителем музичного мистецтва музично-слухового досвіду в процесі інструментально-виконавського навчання, а також досвіду колективного музикування, який має практичне значення не тільки для успішного оволодіння художньо-виконавською технікою ансамблевої гри, а й дозволяє набуття вмій та навичок, керівництва учнівським інструментальним колективом. Взаємодії в діалозі, вміння аргументувати власну художньо-виконавську позицію дозволяє

підпорядковувати свої музично-образні уявлення загальним виконавським цілям і завданням інструментально-ансамблевого навчання студентів.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Специфіка виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва дозволяє розглядати інструментальну підготовку як важливий компонент професійного становлення здобувачів вищої освіти. Готовність студентів до інструментально-виконавської діяльності визначається як домінуючий стан особистості, який характеризується позитивною установкою на інструментально-виконавську діяльність, загальною та спеціальною освіченістю, виконавською культурою та виконавськими якостями, що продуктивно реалізуються в цій активній діяльності.

Аналіз наукових досліджень, присвячених цьому питанню, виявив значущість проблеми формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівськими інструментальними колективами. Однак розробці методики формування цього феномену приділено недостатньо уваги, оскільки розглядаються здебільшого лише її окремі аспекти. Водночас формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до керівництва учнівськими інструментальними колективами – це складний багатогранний процес, дослідження якого потребує постановки, вивчення та розв'язання цілої низки методологічних та методичних проблем.

Подальшого наукового пошуку потребують питання, пов'язані з формуванням готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інших видів виконавської діяльності (диригентсько-хорової та вокальної); дослідженням психолого-педагогічних аспектів виконавських якостей та досвіду в процесі інструментально-виконавської діяльності; розкриттям впливів вольових та емоційних чинників на формування готовності до керівництва учнівськими творчими (інструментальними та вокально-хоровими) колективами.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Гусейнова, Л. В., 2018. Готовність до інструментально-виконавської діяльності як властивість особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, 151(2), 161-164. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_151%282%29_38>.

2. Гусейнова, Л. В., 2005. Формування готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності: *автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02*, Київ, 20.

3. Калиниченко, А., Муха, А., 2006. *Українська музична енциклопедія. Т. 1*. Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 679.

4. Кондрашова, Л. В., 1993. Високим інтелектом і майстерністю. *Рідна школа*, 11-12, 57-58.

5. Линенко, А. Ф., 1996. Теорія та практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності: *дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01, 13.00.04*, Київ, 378.

6. Малахова, М. О., 2014. Основні принципи організації діяльності навчального народно-інструментального ансамблю у вищому навчальному закладі. *Освітологічний дискурс*, 1 (5), 149–155.

7. Малахова, М. О., 2019. Студентський інструментальний ансамбль: технологія командної інтерпретації художнього образу музичного твору. *Освітологічний дискурс*, 3–4 (26–27), 100–109.

8. Моляко, В. О., 1989. *Психологічна готовність до творчої праці*. Київ: Знання, 48.

9. Олексюк, О. М., 2006. *Музична педагогіка*: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 188.

10. Падалка, Г. М., 2000. Актуальні проблеми професійної підготовки вчителя музики. *Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць*, 1. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 9–21.

11. Троцько, Г. В., 1997. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах: *автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04*. Київ, 54.

12. Шевченко, І. Л., Бродський, Г. Л., 2017. Вокальний ансамбль як форма організації музично-творчої діяльності майбутнього педагога музиканта. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка] Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 57, 142–147.

FORMATION OF THE FUTURE MUSIC TEACHER'S READINESS FOR MANAGING A STUDENT INSTRUMENTAL GROUP

Viktor Labunets,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Department of Music

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Zhanna Kartashova,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Music

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

gitaraclassic@gmail.com

Abstract. The article deals with the problem of forming the future music teacher's readiness for organizational and pedagogical activities in a student instrumental group. The twenty-first century's teacher is a person who has a system of professional

knowledge and skills, is able to maintain the level of psychological, pedagogical and professional training according to the latest achievements and scientific and pedagogical discussions at the national and world levels, strives for continuous self-development and self-improvement, and is ready for pedagogical activity. The criteria and indicators of the formed level of future music teachers' readiness for organizational and pedagogical work in a student instrumental group are identified and substantiated (motivational and cognitive, cognitive and operational, creative and activity, emotional and volitional criteria). In the course of the study, it was determined that the effectiveness of the formation of the future music teacher's professional readiness for organizational and pedagogical work in a student instrumental group and its theoretical and methodological substantiation can be carried out under the following basic pedagogical conditions, namely: consistent motivational improvement of students' learning activities in an ensemble class; formation of performance culture as the basis of readiness for instrumental and performing activities; application of an individual approach to the formation of students' performing style of pedagogical guidance of a student instrumental group; systematic involvement of future music teachers in various forms of concert and performance activities; integration of various types of music and performance activities of students; optimal combination of theoretical and practical experience of students with a projection on practical work with students; reliance on the method of activating performance practice. The structure of the future music teacher's readiness for organizational and pedagogical activities in a student instrumental group is determined, which involves the following components: motivational (responsibility for the task fulfilment), orientational (knowledge and understanding of the features and conditions of activity, requirements for personality), operational (mastery of methods and techniques of activity; necessary knowledge, skills, abilities; processes of analysis, synthesis, comparison, generalization), volitional (self-control, ability to manage actions, that make up the process of activity), evaluative (self-assessment of one's own training and its relevance to the process of solving professional problems).

Keywords: readiness; readiness structure; student instrumental group; instrumental performing activity; ensemble musicianship; ensemble competence.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Huseinova, L. V., 2018. Hotovnist do instrumentalno-vykonavskoi diialnosti yak vlastyvist osobystosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Readiness for instrumental and performing activities as a personality trait of the future music teacher]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky*, 151(2), 161–164. Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_151%282%29_38>.

2. Huseinova, L. V., 2005. Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv muzyky do instrumentalno-vykonavskoi diialnosti [Formation of readiness of future music teachers for instrumental and performing activities]: *avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02, Kyiv, 20.*
3. Kalynychenko, A., Mukha, A., 2006. *Ukrainska muzychna entsyklopediia* [Ukrainian musical encyclopedia]. T. 1. Kyiv: Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnologii im. M. T. Rylskoho, 679.
4. Kondrashova, L. V., 1993. Vysokym intelektom i maisternistiu [High intelligence and skill]. *Ridna shkola*, 11–12, 57–58.
5. Lynenko, A. F., 1996. Teoriia ta praktyka formuvannia hotovnosti studentiv pedahohichnykh vuziv do profesiinoi diialnosti [theory and practice of formation of readiness of students of pedagogical universities for professional activity]: *dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.01, 13.00.04, Kyiv, 378.*
6. Malakhova, M. O., 2014. Osnovni pryntsypy orhanizatsii diialnosti navchalnoho narodno-instrumentalnoho ansamblu u vyshchomu navchalnomu zakladi [Basic principles of organizing the activity of an educational folk-instrumental ensemble in a higher educational institution]. *Osvitolohichniy diskurs*, 1 (5), 149–155.
7. Malakhova, M. O., 2019. Studentskyi instrumentalnyi ansambl: tekhnolohiia komandnoi interpretatsii khudozhnoho obrazu muzychnoho tvoru [Student instrumental ensemble: technology of team interpretation of the artistic image of a musical work]. *Osvitolohichniy diskurs*, 3–4 (26–27), 100–109.
8. Moliako, V. O., 1989. *Psykhologichna hotovnist do tvorchoi pratsi* [Psychological readiness for creative work]. Kyiv: Znannia, 48.
9. Oleksiuk, O. M., 2006. *Muzychna pedahohika* [Music pedagogy: education]: navch. posib. Kyiv: KNUKiM, 188.
10. Padalka, H. M., 2000. Aktualni problemy profesiinoi pidhotovky vchytelia muzyky [Actual problems of professional training of music teachers]. *Teoriia i metodyka mystetskoï osvity: zb. nauk. prats*, 1. Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova, 9–21.
11. Trotsko, H. V., 1997. Teoretychni ta metodychni osnovy pidhotovky studentiv do vykhovnoi diialnosti u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of student preparation for educational activities in higher pedagogical educational institutions]: *avtoref. dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 54.*
12. Shevchenko, I. L., Brodskiy, H. L., 2017. Vokalnyi ansambl yak forma orhanizatsii muzychno-tvorchoi diialnosti maibutnoho pedahoha muzykanta [Vocal ensemble as a form of organization of musical and creative activity of the future musician teacher]. *Naukovi zapysky [Tsentralnoukrainskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka] Serii: Pedahohichni nauky*. Kropyvnytskyi, 57, 142-147.